

Utemiljön i förskolan

**Åtta förskollärares tankar kring det pedagogiska arbetet
utomhus**

Elin Börjesson

Josefine Eriksson

Examensarbete 15 högskolepoäng
Inom lärande

Lärarytbildningen
Vårterminen 2013

Handledare
Maria Hammarsten

Examinator
Christian Eidevald

INNEHÅLL

1. INLEDNING	1
2. BAKGRUND	2
2.1 Miljöns betydelse för barns lärande	2
2.2 Förskolegårdens miljö	2
2.3 Styrdokument	3
2.4 Material på förskolegården	3
2.5 Pedagogisk verksamhet på förskolegården	5
3. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	8
4. METOD	9
4.1 Kvalitativ intervjustudie	9
4.2 Urval	9
4.3 Genomförande	9
4.4 Analys	10
4.5 Tillförlitlighet och trovärdighet	10
4.6 Etiska riktlinjer	11
5. RESULTAT	12
5.1 Barns lärande	12
5.2 Förskolegårdens miljö kopplat till barns lärande	12
5.3 Pedagogisk verksamhet på förskolegården	14
5.4 Sammanfattning	15
6. DISKUSSION	17
6.1 Metoddiskussion	17

6.2	Resultatdiskussion	18
6.3	Fortsatt forskning	21
7.	REFERENSER	22
	BILAGOR	

1. INLEDNING

Vad har förskolegårdens miljö för betydelse för barns lärande? Det är något vi har funderat över då vi har sett väldigt olika förskolegårdar på förskolor vi har varit på. Det har varit de förskolor som ser väldigt "traditionella" ut med gungställningar, rutschkanor, klätterställningar och inte så mycket mer. Sedan har det varit de förskolor där vi sett att förskollärarna har tillfört olika material och utvecklat förskolegården med allt från diskbänk i sandlådan till egentillverkade hinderbanor och mycket annat.

Vi har valt att skriva om åtta förskollärares tankar kring förskolegårdens miljö och vilken betydelse de tror att den har för barns lärande, samt hur de uttrycker att det pedagogiska arbetet på gården ser ut. Detta har vi valt att skriva om för att vi många gånger har upplevt att förskolegården är en outnyttjad resurs, på så sätt att den skulle kunna användas till mycket mer än vad den gör på många förskolor idag.

Vi har många gånger upplevt att inomhusmiljön och verksamheten i den prioriteras högre än det pedagogiska arbetet utomhus, på så sätt att det sker mer planering kring den. Detta tycker vi är synd då vi anser att det pedagogiska arbetet utomhus är en viktig del av verksamheten som ger möjlighet till jättemycket lek och lärande. Vi vill se om förskolegården är den outnyttjade resurs som vi har upplevt att den är och isåfall hur förskollärare kan göra för att bli bättre på att utnyttja den resursen som förskolegården faktiskt kan vara.

2. BAKGRUND

2.1 Miljöns betydelse för barns lärande

Kragh-Muller, Ørsted Andersen, Veje Hvitved (2012) betonar att lärande hos barnen sker hela tiden men att det finns olika sorters lärande. Författaren beskriver två typer av lärande. Den första handlar om det lärandet som sker vid undervisning för barnen, denna form av lärande är det lätt att barnen snabbt glömmer bort om de inte ser något syfte med det de lär sig. Den andra typen av lärande är när barnen själva upptäcker något att undersöka och får kunskap genom sin egen nyfikenhet och sitt eget utforskande.

Kragh-Muller, Ørsted Andersen, Veje Hvitved (2012) beskriver vidare förskollärarens viktigaste roll som att skapa en så bra lekmiljö som möjligt. En bra lekmiljö ska enligt författaren innehålla mycket lekmaterial och stora ytor att utforska och leka olika sorters lekar på. Förskollärarna bör lyssna in barnens intresse och skapa miljöer efter dem samt efter vilken utvecklingsnivå barnen befinner sig på. Nordin-Hultman (2004) menar att ett rums utformning och vilket material som finns tillgängligt där i har betydelse för om barnen vill vara just där och leka samt vad de väljer att göra i rummet. Författaren påpekar också att förskolan kan ha en barnanpassad miljö eller inte och att det har betydelse för hur miljön uppfattas. Med en barnanpassad miljö menar hon en miljö som är anpassad till barnens nivå med till exempel bord och stolar i deras storlek och att materialet finns på en höjd så att barnen själva kan ta fram det när de har lust.

2.2 Förskolegårdens miljö

Mårtensson (2004) påpekar att barnen idag har så mycket aktiviteter att välja på och att det därför är en förutsättning att utemiljön uppfattas som lockande för barn för att den ska användas av dem. Den största delen av barnens utevistelse sker på förskolan menar författaren. Det räcker inte bara med ett roligt och utvecklande lekmaterial till utomhusleken eftersom miljön runt omkring påverkar hur leken med materialet blir. Barnens lek speglar hur omgivningen ser ut och vilken funktion den har menar hon. Grahn (2007) betonar att förskolegårdens miljö borde ses som betydelsefull då förskolor idag inte går på lika många utflykter eftersom de har färre personal och stora barngrupper. Han menar också att många barn tillbringar stora delar av dagen på förskolan och att förskolegården då blir den utemiljö där barnen tillbringar mest tid.

Grahn (1997) menar att det är viktigt att barnen får vistas i en miljö där de får alla sina behov tillfredställda och där de får utlopp för alla sina känslor. Han skriver att miljön ska möta barnen där de befinner sig för stunden.

White (2008) menar att utomhusmiljön erbjuder möjligheter till fantasi och kreativitet. Han framhäver att många barn blir mer kreativa i utomhusmiljön då de får större utrymme att röra sig på i sitt skapande och de dessutom kan skapa med större material än vad de kan ha inomhus. Brodin och Sandberg (2008) påpekar att barn som får leka på naturrika förskolegårdar enligt studier har visat sig leka fler lekar. De barnen har även lättare för att hålla kvar vid samma lek under en längre tid menar hon. Att utomhusmiljön i sig är en bra lekmiljö beskriver även Szczepanski (2008). Han menar att en grön utomhusmiljö ger möjlighet till utmaningar, spänning, fascination och aktiviteter med mycket rörelser.

Mårtensson (2004) beskriver två olika sorters lekar i utemiljön. Det är sinnlighet och vidlyftighet. Sinnlighet är de lekar i utemiljön där barnen använder de olika sinnen så som lukt, hörsel, smak eller syn. Med vidlyftighet menas de vildare lekarna. I de vidlyftiga lekarna är omgivningen till stor del med och styr leken, de lekarna är även mycket oförutsägbara. Där av har barnen mindre kontroll över vad som händer i lekarna.

Selin (2007) påpekar att även den tråkigaste gården går att utveckla med enkla medel till att bli en mer spännande lekmiljö. Om vi låter buskar och träd vara kvar kan de fungera som en plats där barnen kan dra sig undan och vara för sig själva. Ett sätt att utveckla gården på kan vara att skapa olika rum. Författaren beskriver att olika rum på gården kan göras med hjälp av bland annat häckar, buskar, träd eller staket. Med rum menar författaren att barnen får leka på ett område som på något sätt har en avgränsning.

Enligt Selin (2007) vill vuxna ofta ha ordning och reda, god överblick, lättstädade och väl avgränsade ytor i utemiljön. En sådan miljö är dock inte alltid den som uppfattas som en rolig lekmiljö av barnen. De vill ha mer platser att springa, krypa, klättra och gömma sig på.

Mårtensson (2004) menar att barnen ofta uppskattar en stökig och oväntad miljö då den är mer spännande och roligare att leka i än den mer tillrättalagda miljön.

Brodin och Sandberg (2008) skriver också om hur barn ofta inte leker på de platser vuxna förväntar sig lek. Barnen vill gärna leka där de får vara lite för sig själva utan att de vuxna ser på. Författarna menar att barnen på dessa platser utvecklar sin förmåga att samspela. Att skapa "hemliga platser" som författaren uttrycker det, är en pedagogisk utmaning, då förskollärarna inte kan ha uppsikt över vad som sker. Författarna uttrycker dock att det är jätteviktigt att de hittar ett sätt att skapa dessa miljöer på, då barn har ett stort behov av att få komma undan och känna att de får vara självständiga.

Persson-Gode (2011) menar att det är viktigt ur en lärandesynpunkt att barnen får vistas i varierade miljöer. I en varierad miljö stöter barnen hela tiden på nya saker att testa och

undersöka. Detta påpekar även Grahn (1997) som menar att barn utforskar på olika sätt bland annat med hjälp av kroppen och sinnen. Därför är en variationsrik miljö betydelsefull för barnens lärande och utveckling.

Patrik Grahn vid Sveriges lantbruksuniversitet anser att den fulländade gården ska ge möjlighet till både lugn och fartfylld lek (Selin 2007). Granberg (2000) framhäver betydelsen av det stora utrymmet som erbjuds utomhus. Här kan barnen träna sin motorik genom att hoppa, krypa, springa, klättra med mera. För de allra yngsta barnen som är mellan 1-3 år är utevistelsen ett tillfälle då de i sin egen takt kan öva på att kontrollera sin kropp och sina rörelser utan att bli störda. Förskolegårdens yta och utformning är även något som Mårtensson (2004) uppmärksammar i sin avhandling. En bra utelek miljö behöver innehålla tillräckligt med yta och varierad terräng menar hon. Det är viktigt för de fysiska lekarna att terrängen erbjuder både plats att ta sig uppför och nerför och att det finns stora plana ytor att röra sig över.

Mårtensson (2004) betonar att olika väder och årstider påverkar lekens karaktär. Detta blir extra tydlig med material som vatten eftersom det förändras. Lek med vatten, is och snö blir på lite olika sätt. Detta menar hon visar på hur den fysiska miljön påverkar leken. Att utomhusmiljön påverkar barns lek är något hon uppmärksammar i sin studie. Barr, Nettrup och Rosdahl (2011) beskriver också hur de olika årstiderna påverkar uterummen och hur de används.

2.3 Styrdokumentet

Förskolans läroplan (skolverket, 2010) lyfter fram utevistelsen som ett betydande verktyg för barns utveckling med samma utgångspunkt som arbetet inomhus. Det står: "verksamheten ska ge utrymme för barnens egna planer, fantasi och kreativitet i lek och lärande såväl inomhus som utomhus. Utomhusvistelsen bör ge möjlighet till lek och andra aktiviteter både i planerad miljö och i naturmiljö" (s.7). Om förskolemiljön står det att arbetslaget ska "samarbeta för att erbjuda en god miljö för utveckling, lek och lärande" (s.11).

2.4 Material på förskolegården

Persson-Gode (2011) påpekar att även om förskolegården redan är bekant för barn så utmanar de hela tiden sig själva i miljön. Med enkla medel kan förskollärarna göra den pedagogiska miljön ännu bättre för att barnen ska kunna utmanas. Ett exempel författaren ger är att tillföra nytt material till sandlådeleken såsom, litermått, kastruller med mera. Granberg (2000) menar att utomhusmiljön och dess naturmaterial i sig tillför näring åt leken och väcker fantasi. Hon menar även att för de allra yngsta barnen är förskolegårdens miljö tillräckligt stor för att

utforska på. Hon menar att förskolegårdens miljö inte behöver erbjuda lika mycket färdigt lekmaterial som inomhusmiljön, då det där finns så mycket naturmaterial att tillföra i leken. Stenar, träd, buskar och pölar bidrar till lekar hos förskolebarnen. Barr, Nettrup och Rosdahl (2011) betonar att det icke färdiga materialet utmanar barnens förmåga att vara kreativa och att lösa problem på egenhand. Brodin och Sandberg (2008) beskriver hur hennes studie har visat att uteleken uppfattas som mer lockande av pojkar än vad den gör av flickor. Vad detta kan bero på menar författaren framförallt är att flickorna vill ha det större leksaksutbudet som finns inomhus samt att dåligt väder kan påverka deras lust till utelek. Hon fortsätter att beskriva hur flickorna oftast uppskattar de lugna lekarna som inomhusmiljön ger utrymme för medan pojkarna vill ha lite mer fartfyllda lekar som passar bra vid uteleken.

Bilton (2010) betonar att materialet som erbjuds på förskolegården bör vara av både den sorten som föreställer något, till exempel en docka eller en bil med mera och sådant material som kan föreställa många olika saker beroende på vem som leker med det och när, detta kan till exempel vara naturmaterial som stenar och lera. Barnen får använda sin fantasi för att få fram och bygga ihop de föremål de vill ha med i leken med hjälp av dessa material.

White (2008) skriver också om de naturliga materialen. Han menar att de är det bästa att använda vid lek och lärande utomhus. Som exempel på naturliga material ger han bland annat sand och vatten. Detta material är lättillgängliga och kan användas i lek på oändligt många sätt. Dessutom får barnen uppleva naturmaterialen i sitt naturliga sammanhang och hur materialet förändras vid olika årstider och vid olika väder.

White (2008) fortsätter att skriva om sanden som ett bra material för utforskande och lek. Han menar att sand bör finnas på så stora ytor som möjligt och vara så djupt att barnen kan gräva stora gropar med hjälp av hela kroppen. Om barnen dessutom får tillgång till vatten vid sandlådeleken blir det ännu mera varierat utforskande då sanden känns och upplevs olika desto blötare den blir. Mårtensson (2004) beskriver också hur det har blivit tydligt för henne att lek med vatten, sand och jord fascinerar barnen, framförallt de yngsta.

Enligt Mårtensson (2004) är djur någonting som barnen är intresserade av. Smådjur som myror, nyckelpigor och maskar är något som barn tycker om att undersöka och som de fascinerar av. Finns detta på gården så är det en tillgång som kan leda till mycket utforskande hos barn.

2.5 Pedagogisk verksamhet på förskolegården

Ottosson och Ottosson (2006) påvisar att barn inte leker lika mycket utomhus som de gjorde förr. Författarna menar att det är föräldrarna och förskolepersonalens uppdrag att se till att

barnen får en tidig relation till naturen. Författarna menar att det är viktigt eftersom barn som har en tidig relation till naturen har större chans att uppskatta naturen även som vuxna.

Claesdotter (2005) skriver om hur Szczepanski beskriver utevistelsens betydelse "Det främjar både nyfikenhet, kreativitet och samarbete, väcker känslor och får oss att bry oss om miljön, natur- och kulturlandskapet och vår egen historia."

White (2008) beskriver utevistelsens betydelse för de yngre barnen och nämner då ett antal fördelar som erbjuds vid utevistelsen, bland annat:

- Att barnen får vara fysiska och mer högljudda.
- Att barnen får vistas i en naturlig miljö som de kan utforska.
- Att barnen får vara tillsammans och därmed utveckla sin sociala förmåga.

Barr, Nettrup och Rosdahl (2011) framhäver att utemiljön har många fördelar gentemot inomhusmiljön. Till exempel så behöver inte barnen störa varandra på grund av för litet utrymme vilket de ofta gör inomhus. Att konkurrensen om utrymmet blir mindre medför också att det blir färre konflikter.

Szczepanski (Lärarnas tidning, 2011) beskriver att det har bevisats att vi mår bra av att vistas utomhus. Vi rör på oss mer, får i oss D vitamin från solljuset och virus sprids inte på samma sätt. Han påpekar dock att det är mycket svårt att bevisa att vi skulle lära oss bättre i utemiljön. I vissa fall kan det vara så att det sker mer lärande utomhus men det är då svårt att skilja på om det beror på utemiljön eller förutsättningarna de vuxna ger vid utevistelsen. Det är viktigt att förskollärarna inte ser lärandet ute som självklart. Även utomhus krävs det att arbetssättet och miljön reflekteras över och utvecklas.

Szczepanski (2008) påpekar att barnen blir mer engagerade i sin kunskapsinhämtning när undervisningen flyttas ut i verkligheten. Han menar också att de får en tydligare förståelse för hur saker och ting fungerar ute i naturen. Detta kan enligt författaren inte jämföras med att få samma information genom exempelvis en bok.

White (2008) betonar att leken är det viktigaste vid utevistelsen. Leken hjälper barn att utvecklas både fysiskt, mentalt och känslomässigt. Evenshaug och Hallen (2001) har samma uppfattning om att leken är otroligt viktig och skriver att leken stimulerar barns utveckling i alla de tre nämnda områdena. Persson Gode (2011) menar att leken ger barn möjlighet till social utveckling, så som att förhålla sig till andra och att kommunicera. Bilton (2010) framhäver att barn som vet att de får gott om tid på sig till lek blir mer motiverade och koncentrerade i leken.

Enligt Molander (2010) är bland det viktigaste vid utevistelsen att barn själva får upptäcka verkligheten och sedan få reflektera upplevelsen med en vuxen för att få ökad förståelse och kunskap. Persson Gode (2011) menar att när barn hittar något som intresserar dem måste de få undersöka det både ensamma och tillsammans med en vuxen. Johansson (2004) skriver att när barnen har möjlighet till att utforska börjar de snart undra kring frågorna hur? Och varför? Barn tänker enligt författaren inte som oss vuxna. Frågorna som intresserar dem är i regel alltid kopplade direkt till upplevelsen. Hon påpekar att det har stor betydelse hur frågorna till barnen ställs. Är frågorna ledande tappar vi barnens nyfikenhet och upptäckarglädje, då är det bättre att ställa öppna frågor som barnen får reflektera kring. Persson Gode (2011) påpekar att barnen oftast är nyfikna och intresserade av att undersöka och upptäcka och att de därför inte alltid är intresserade om vi vuxna kommer med ren fakta. Hon skriver att det är bra som förskollärare att kunna endel fakta om till exempel småkryp men det är ingen förutsättning för att kunna vara en medutforskare. Många av dessa tankar från författarna ovan stämmer överens med Friedrich Fröbels tankar om de vuxnas uppgift med barnen. Han beskrev att vår roll som vuxna inte först och främst är att lära ut ren kunskap utan att vi ska lära oss från och tillsammans med barnen. De enda områdena där de vuxna ska vara styrande är enligt Fröbel inom matematiken och moral och etiken (Gedin & Sjöblom, 1995).

Ordet uteaktivitet är enligt Loge Hagen och Bjarne Lysklett (2005) meningslöst om förskolläraren inte har en tanke bakom den. För att aktiviteten ska bli meningsfull är det viktigt att förskolläraren har idéer hur hon kan utveckla leken som barnen själva satt igång så att den blir mer meningsfull. Persson Gode (2011) menar att förskollärarens roll vid utevistelsen är som medforskare. Vilket innebär att hon finns med och undersöker det barnen intresserar sig för med samma nyfikenhet som dem.

Granberg (2000) påpekar vikten av att förskolläraren går ned på barnens nivå och inser att upplevelserna barnen har är mer betydelsefulla än själva målet. Johansson (2004) betonar att den vuxna inte bör störa barnens lek men ska finnas tillgänglig för att hjälpa till med material och att inspirera samt som medforskare.

3. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med studien är att undersöka hur åtta förskollärare beskriver betydelsen av förskolegårdens miljö för barns lärande, samt hur de uttrycker att de bedriver en pedagogisk verksamhet där.

Våra frågeställningar är:

- Vilken betydelse anser förskollärarna att förskolegårdens miljö har för barns lärande?
- På vilket/vilka sätt uttrycker förskollärarna att de bedriver en pedagogisk verksamhet på gården?
- Hur beskriver förskollärarna för- och nackdelar med den pedagogiska verksamheten på förskolegården?

4. METOD

4.1 Kvalitativ intervjustudie

Vi har valt att göra en kvalitativ undersökning i form av åtta enskilda intervjuer. Patel och Davidsson (2003) beskriver att syftet med en kvalitativ intervju är att intervjuaren vill få en inblick i vad intervjupersonen tänker och upplever kring ett visst område. Detta tror vi är den bästa metoden för oss för att få svar på våra frågeställningar. Eftersom vi med vår studie vill undersöka hur åtta förskollärare ser på förskolegårdens miljö kopplat till barns lärande. Bryman (2011) menar att en kvalitativ intervju syftar till att få en mer djupa och detaljerade svar än vad en kvantitativ undersökning ger.

Vi kommer att ha ett visst antal intervjufrågor som utgår från våra frågeställningar (bilaga 1). Vi har anpassa intervjun efter intervjupersonen med följdfrågor. Detta beskriver Bryman (2011) som en semistrukturerad intervju. I en sådan intervju är även frågorna öppna och intervjuaren kan ändra ordningsföljden på frågorna under intervjuens gång. Vilket vi också gjorde.

4.2 Urval

Studien omfattar åtta förskollärare från åtta olika förskolor. Dessa förskolor finns i två olika städer, fyra i varje stad. Vi valde förskolor som fanns i närheten av oss. Detta beskriver Bryman (2011) som ett bekvämlighetsurval. I ett bekvämlighetsurval väljs respondenter som finns lättillgängliga ut. Vi såg även att förskolornas gårdar såg olika ut samt hade olika förutsättningar när det gäller den naturliga miljön så som backar, stenar och träd. Detta tänkte vi kan ge en större bredd i studien. De första åtta förskollärarna som tackade ja till att delta i vår studie var de vi valde att intervjua.

4.3 Genomförande

Vi började med att gå ut till förskolor och frågade om någon förskollärare där kunde tänka sig att delta i vår intervjustudie. Då delade vi även ut brev som beskrev vilka vi var och hur intervjun skulle gå till (bilaga 2). Vi fick tag på åtta förskollärare som ville ställa upp och de fick välja en dag och tid att ha intervjun på under en vecka som vi hade bestämt. Vi valde att ha alla intervjuerna under en och samma vecka för att vi snabbt efter intervjuerna skulle komma igång och arbeta med resultatet av studien.

Intervjun hölls på respondenternas förskolor och innan vi startade såg vi till att ha ett avskilt rum där vi inte skulle bli störda under intervjun till exempel av barnen eller andra ljud.

Förskollärarna hade inte fått se intervjufrågorna innan intervjun då vi ville undvika att de hade tänkt igenom svaren för mycket och kanske svarade som de trodde att vi ville att de skulle svara. Detta kan ha gjort att vi fick lite mindre utförliga svar än om vi hade delat ut frågorna innan intervjun.

Intervjuerna spelades in med våra mobiltelefoner för att vi skulle kunna gå igenom och analysera dem senare. Det framhäver Bryman (2011) som viktigt för att få med alla detaljer av intervjun. Han skriver "Om man bara antecknar är det lätt att speciella fraser och uttryck går förlorade." (s. 420) Våra intervjuer varade allt mellan 10-30 minuter beroende på hur mycket respondenterna hade att berätta kring frågorna. Inför intervjun hade vi skrivit ner några intervjufrågor men under intervjuens gång ställde vi även följdfrågor för att få ut mer data till studien.

Efter intervjun transkriberade vi. Bryman (2011) menar att det är viktigt att intervjun transkriberas mycket noggrant och att forskaren skriver ned precis vad som sägs i intervjun. Vi skrev ned exakt vad vi och respondenterna sa under intervjun så att vi inte skulle misstolka det när vi senare gick igenom materialet för att skriva resultatdelen av studien.

4.4 Analys

Vi analyserade utifrån våra transkriberade intervjuer. Vi började med att läsa igenom alla intervjuerna flera gånger, både våra egna och varandras. Detta för att få en helhetssyn. Sedan började vi leta efter likheter och skillnader bland svaren som utgick från vårt syfte. Vi markerade de delar av intervjun som vi ansåg användbara till vårt resultat, alltså det material som besvarar våra frågeställningar, för att lättare kunna jämföra våra intervjuer med varandra. Resultatet redovisade vi genom att kategorisera vår data efter kategorier som utgick från våra frågeställningar genom att skriva in datan under frågeställningarna och genom att sammanställa likheter och olikheter bland respondenternas svar.

4.5 Tillförlitlighet och trovärdighet

Bryman (2011) skriver att det är viktigt att studiens trovärdighet och giltighet stärks. Vi anser att genom en intervjustudie har vi fått ett så trovärdigt resultat som möjligt, då vi tror att det var det bästa sättet att få fram hur förskollärarna beskriver och uttrycker sig. Intervjuerna spelades in vilket gjorde att vi kunde transkribera dem utan att gå miste om några viktiga fraser för resultatet. Vi transkriberade intervjuerna ordagrant och tog därefter del av varandras intervjuer för att se om vi tolkade dem på samma sätt vilket vi eftersträvar att göra, detta gör att vårt resultat blir mer trovärdigt.

Kvale och Brinkmann (2009) menar att det inte bör ställas ledande frågor vid intervjun om studien syftar till att få fram respondenternas uppfattningar. Vi har i vår studie ställt öppna frågor och även följdfrågor för att få fram ett så trovärdigt resultat som möjligt.

4.6 Etiska riktlinjer

Kvale och Brinkmann (2009) skriver om etiska frågor vid intervju. De beskriver fyra etiska riktlinjer som vi som intervjuare bör hålla oss till vid intervju.

Den första är "informerat samtycke" med det menas att intervjuaren har ett medgivande från respondenterna och att han/hon vet vad det är för studie de deltar i till exempel vad syftet med undersökningen är och hur den är upplagd. Vi har informerat förskollärarna om vårt syfte och deras roll i vår studie innan intervjun. Vi har även förtydligat att de kan avbryta intervjun när de själva vill om de upplever att situationen blir jobbig för dem. Kvale och Brinkmann (2009) menar att detta också handlar om att ha informerats samtycke. Den andra är "konfidentialitet" vilket betyder att information som kan leda till att läsaren kan känna igen vem som har deltagit och sagt vad i studien inte kommer att visas om inte den intervjuade personen först har blivit tillfrågad om det. Respondenterna i vår studie kommer att vara konfidentiella. Vi kommer därför inte skriva upp namn på förskolorna eller de intervjuade förskollärarna och inte heller vilka orter vi har varit och intervjuat i. Den tredje riktlinjen är "konsekvenser" vilket innebär att vi som intervjuare bör vara medvetna om vilka konsekvenser intervjun kan få, så att vi kan försöka hindra att deltagaren tar skada av studien. Slutligen är den fjärde riktlinjen "forskarens roll" med det menas att forskaren ska tänka kring de etiska frågorna och gå efter dem. Ingen ska behöva känna sig kränkt av studien. Vi har självklart följt alla fyra etiska riktlinjer och se till att vår studie inte bidrar till att de medverkande förskollärarna mår dåligt av den på något sätt.

5. RESULTAT

5.1 Barns lärande

I vår intervjustudie med åtta förskollärare beskrev flertalet av dem att deras roll i barns lärande är att vara medvetna och se var och när lärandet sker och att uppmärksamma detta för barnen. En förskollärare ansåg att när förskolläraren ser en situation där lärandet kan utvecklas så bör det nyttjas. Flera av förskollärarna påpekar vikten av att ha en miljö som ger utmaningar detta i både inomhus- och utomhusmiljön.

5.2 Förskolegårdens miljö kopplat till barns lärande

De flesta av respondenterna ser att det sker lärande på i stort sätt alla gårdar men att gårdarna kan utvecklas och bli mer tilltalande med enkla medel. En av förskollärarna sa att det inte alltid är lika enkelt att utforma miljön. Olika förskolor har olika förutsättningar beroende på vilket område de befinner sig i. Hon menar att de inte alltid får ha saker och ting ifred på gården och att detta kan hindra dem från att göra vissa saker med miljön. Till exempel hade de tidigare odlat på förskolan men på grund av att de inte fick ha gården ifred så fick de sällan se resultat av odlingarna.

En utav förskollärarna beskriver sin upplevelse av en bra förskolegård som "inte färdig" hon menar att ett naturligt material ger fler olika sorters lek än vad till exempel färdiga klätterställningar gör. Detta framkom även i en av de andra intervjuerna då förskolläraren påpekade att "miljön ska vara tillrättalagd men ändå inte". Med det menade hon att miljön ska vara naturlig men ändå anpassad för de yngstas lärande.

De åtta förskollärarna som vi intervjuade hade samma uppfattning om att förskolemiljön ska vara varierande med stora ytor och med möjlighet till att träna motoriken. Barnen bör ges möjligheter till att klättra, balansera, springa och rulla, sådant som är lite svårare att göra inomhus. Samtliga av de intervjuade förskollärarna såg utevistelsen som ett tillfälle för barnen att leka och utforska och ville därför ha en miljö där detta gjordes möjligt.

Flera förskollärare beskrev sanden som ett betydelsefullt material för utforskande och lärande. En av förskollärarna sa såhär om sandlådeleken:

"Det är ju mycket matematik, mycket fysik, om man tillför material så att man verkligen kan jämföra stort och litet, tungt och lätt. Väldigt mycket begrepp och det blir det ju även på en torftig gård".

Ett flertal av förskollärarna pratade om just matematik i samband med sandlådeleken. Begrepp som språk och motorik var också något som framkom. En av förskollärarna förklarade att sandlådekanten är en jättebra plats för barnen att balansera på och därmed träna motoriken.

Förskollärarna hade olika tankar kring vad de kunde tillföra för material för att öka lärandet hos barnen. Några tyckte stockar var jättebra för balans och motorisk träning. Flera av förskollärarna beskrev cyklar som en bra tillgång vid träning av motoriken och ofta mycket populärt. Bildäck var det också flera som tyckte var en tillgång på gården för att barnen kunde göra många olika lekar med dem till exempel bygga hinderbanor.

En av förskollärarna berättade att de inte alltid behöver tillföra något extra material till förskolegården från förråden. Hon hade sett hur barnen börjar leka andra lekar än vad de gör om de har tillgång till annat material än det naturliga materialet. Hon menar att deras fantasi tar fart när de inte har för mycket saker framme.

När det gäller att tillföra material till sandlådeleken sa en förskollärare att grytor, gamla ketchupflaskor och glasspaket kan tillföra något nytt till exempel ger det mer inspiration till rollek. Men hon var noga med att påpeka att dessa redskap inte ska ersätta de traditionella så som hink och spade, endast komplettera. Det var flera av förskollärarna som tyckte att det bör finnas kastruller, bunkar med mera att ta fram i utemiljön.

Ett flertal av förskollärarna beskriver hur de tar med sig material ut från innemiljön. En av respondenterna sa "man kan plocka med sig mycket material från inomhus för att vidareutveckla det utomhus. Bara en sån enkel sak som bondgården som man leker med inomhus med korna. Ta ut den och låt korna vara i gräset och grisarna kan böka i sanden".

En majoritet av förskollärarna betonade att naturmaterialet i sig är en tillgång vid utevistelsen och något som de använder sig mycket av. En av förskollärarna tyckte att barnen kan få plocka med sig kottar och pinnar från skogen som de sedan har som material på förskolegården och att det kan bidra till leken och lärandet.

Det var två av förskollärarna som beskrev hur de hade försökt utveckla gården med bland annat en diskbänk i sandlådan och en tunna där barnen kunde hämta vatten själva men att de egentligen inte fick ha det på grund av EU-regler. En utav av förskollärarna tyckte att de reglerna ibland hindrade dem från att utforma miljön.

5.3 Pedagogisk verksamhet på förskolegården

Förskollärarnas svar var till en början mycket lika om hur de bedriver en pedagogisk verksamhet utomhus. De beskriver den pedagogiska verksamheten som spontan och att pedagogerna finns med i barnens egen lek och stödjer och utvecklar den. En av förskollärarna sa "Allt vi gör är en pedagogisk verksamhet. Vi är med dem och leder dem och stöttar dem och utmanar dem på saker och ting".

Två av förskollärarna beskriver sin roll i utemiljön som att kunna se lärande tillfällen, uppmärksamma dem och tillföra lärandet till leken. En av dem sa "Sen är det inte så att man tänker att nu ska vi ut och träna färger. När man ser den situationen så nyttjar man den". Den andra förskolläraren beskrev hur barnen dagen innan hade samlat på stenar och då hittat stenar med lite olika former och utseende. Hon sa att det var upp till henne som förskollärare om hon ville tillföra det i lärandet eller bara se det som ett samlande.

En annan av förskollärarna uttryckte att när de är ute på gården är barnen mer självständiga i sin lek än vad de är inomhus. Som förskollärare beskriver hon att hennes roll blir att övervaka leken och hjälper till när det behövs, till exempel med att hjälpa barn in i leken.

Förskollärarna fick beskriva vilka för- och nackdelar de såg med att bedriva en pedagogisk verksamhet på förskolegården. Flera sa att ytorna är den största fördelen, då barnen har mycket plats till att röra sig och träna sina grovmotoriska rörelser på, det framkom även att vissa av förskollärarna ansåg att ytorna kunde bidra till att det blev mindre konflikter mellan barnen. Två av respondenterna sa att en del barn har större behov av stora ytor än vad andra har. Det kan vara de barn som är mer aktiva eller känner sig trängda på små ytor. De sa också att det kan vara en stor fördel att komma ut till de stora ytorna när barngruppen är stor. Barn leker överlag bra ute och vissa barn leker bättre ute än vad de gör inne. Det kan därför vara en fördel att bedriva en pedagogisk verksamhet på gården ansåg en av förskollärarna. En annan fördel som framkom var att ljudnivån blir mycket lägre utomhus. Även den friska luften och att vi mår bra av att vara ute var fördelar som kom fram.

Samtliga förskollärare tyckte inte att det fanns några större nackdelar med utevistelsen. Dock nämnde en av dem att det blev mer planering när man skulle göra aktiviteter ute så som vid skaparaktiviteter då det är en del att ta med sig ut och då kan det bli en del springande ut och in. Den enda nackdelen det kunde vara tyckte en av förskollärarna var att det kan finnas många saker runt omkring som distraherar när barnen ska koncentrera sig på någon aktivitet utomhus men hon såg inte det som något större hinder för den pedagogiska verksamheten.

En förskollärare som beskrev sin utemiljö som torftig och tråkig såg det som en svårighet när det gällde att bedriva en pedagogisk verksamhet där. Hon tyckte ändå utevistelsen var en viktig del av verksamheten med många fördelar och hon hade planer på hur de skulle utveckla sin gård men de hade inte tagit tag i det ännu.

När det gäller planerade aktiviteter på förskolegården sa alla förskollärarna att de inte hade det så mycket. På gården har de mest fri lek och spontana aktiviteter. De planerade mer när de gick iväg exempelvis till skogen. Samtliga såg skogen som en bra pedagogisk miljö där de kan få in både matematik, språk, naturkunskap med mera i. Flera förskollärare sa att de såg det som en stor tillgång att ha skogen nära förskolan. När de väl hade aktiviteter på gården så kunde det vara sådant som rörelselekar, sångsamlingar, sagor, målar och skapande aktiviteter med mera.

Två förskollärare sa att de inte hade mycket planerade aktiviteter på gården alls med de yngsta barnen. Rörelselekar och liknande aktiviteter gör de mer när barnen blir lite äldre.

Överlag sa förskollärarna att det blir mer planerade aktiviteter på gården under våren och sommaren då de flyttar ut mycket av sin verksamhet. Två förskollärare att det blir svårare att bedriva en pedagogisk verksamhet på vintern med de yngsta barnen då de har svårt att röra på sig i sina tjocka kläder. Endel av småbarnen har väldigt svårt att göra något ute överhuvudtaget på vinterhalvåret.

Flera utav förskollärarna tänkte så att "allt vi kan göra inne kan vi göra ute". En av förskollärarna sa "Vi kan få in alla delar vi tycker är viktiga i utomhusleken".

5.4 Sammanfattning

Det som har framkommit i resultatet är att de åtta förskollärarna beskriver betydelsen av förskolegårdens miljö för barns lärande som betydande men att det sker något lärande på alla förskolegårdar oavsett hur de ser ut. Förskollärarna nämner även att förskolegården med enkla medel kan utvecklas att bli mer inspirerande och utmanande för barnen och därmed en plats där det sker mer lärande.

Alla åtta förskollärare uttryckte att den pedagogiska verksamheten på gården mest var spontan och att fokuset låg på barnens lek. Planerade aktiviteter på gården förekom också men inte särskilt ofta. Förskollärarna beskrev mest fördelar med den pedagogiska verksamheten på förskolegården och då framkom framför allt fördelar som stora ytor, lägre ljudnivå än inomhus, frisk luft och att barnen oftast leker bra utomhus. De nackdelar som ett par av förskollärarna nämnde var att det finns mycket saker runt omkring förskolegården som kan distrahera barnen då de ska koncentrera sig på någon aktivitet och att det krävs mycket planering för att få med sig

allt material som behövs tas med ut vid exempelvis skaparaktiviteter. Men dessa nackdelar sågs inte som något större hinder för den pedagogiska verksamheten utomhus.

6. DISKUSSION

6.1 Metoddiskussion

Efter att ha genomfört och transkriberat våra intervjuer tycker vi att vi har valt rätt metod för att få svar på vårt syfte. Eftersom vi valde att göra intervjuer tror vi att vi kan ha fått fylligare svar än om vi skulle valt att göra till exempel enkäter istället. Flera av intervjuerna blev mycket korta men vi känner ändå att vi har fått ut bra med material för att kunna skriva vårt resultat. Att intervjuerna blev så korta kan bero på hur flitiga vi var med att ställa följdfrågor, samtidigt som vissa av respondenterna hade mer att säga om området än vad andra hade.

Intervjuerna spelades in med våra mobiltelefoner för att vi inte skulle gå miste om något vi eller våra respondenter sa under intervjun. Detta var något vi tyckte var viktigt för trovärdigheten i vår studie. Ett dilemma som uppkom i slutet av i stort sätt varje intervju var att vi stängde av inspelningen när intervjun var avslutad men att respondenterna då kom på mer att berätta. Detta som kom fram efter avslutad inspelning fick vi istället anteckna för hand. Bryman (2011) menar att intervjuare ofta får vara med om att intervjupersonerna fortsätter att prata efter att inspelningen är avslutad och att det som då framkommer kan vara relevant för studien. Han menar att det då inte fungerar så bra att sätta igång inspelningen igen, utan då är det bättre att anteckna så fort som möjligt vad som sägs.

Något vi märkte under intervjuerna var att några av våra frågor var mycket stora vilket kan ha gjort att respondenterna lätt kan missa att beskriva något. Vi försökte därför att ställa mycket följdfrågor till respondenterna för att de skulle beskriva så mycket som möjligt. Kvale och Brinkmann (2009) skriver att det är bra om intervjuaren lär sig att lyssna till vad som sägs och hur det sägs för att kunna ställa bra följdfrågor. Samtidigt som vi ställde mycket följdfrågor så var vi noga med att lyssna på respondenterna och låta dem prata färdigt innan vi ställde nästa fråga. Bryman (2011) påpekar att tystnad ger intervjupersonen möjlighet till att tänka efter eller komplettera ett svar.

Bryman (2011) skriver "det är värt besväret att göra några pilotintervjuer, inte bara för att se hur pass väl intervjun fungerar utan också för att få lite erfarenhet av metoden" (s. 422) Pågrund av tidsbrist genomförde vi inga pilotintervjuer. Om vi hade gjort det kunde vi ha varit mer förberedda på vilka följdfrågor vi kunde tänkas ställa och kanske också ändrat något på frågorna innan vi gjorde intervjuerna till studien.

6.2 Resultatdiskussion

Syftet med vår studie är att undersöka hur de åtta förskollärarna beskriver betydelsen av förskolegårdens miljö för barns lärande samt på vilket sätt de uttrycker att de bedriver en pedagogisk verksamhet i den. Vårt resultat visar att förskollärarna ser att lärande sker på alla förskolegårdar men att de kan utvecklas utan större problem. Selin (2007) menar att även den tråkigaste gården med enkla medel kan bli en spännande lekmiljö. Vi tror att gårdens möjligheter till lek och lärande beror till största del på förskollärarnas engagemang och om de ser utevistelsen som en tillgång för barns lärande och utveckling. En gård behöver inte uppfattas som tråkig om det finns en påhittig förskollärare som kommer med lekidéer och inspiration. Dessutom så upplever vi att de förskollärarna som engagerar sig och tycker att utevistelsen är viktig är de som tänker mer på förskolegårdens miljö och utformning.

Vi tycker att det är viktigt att förskollärarna visar intresse för barnens utforskande och att de hittar sätt att kanske vidareutveckla leken så att den fortsätter och så att barnen hela tiden får nya utmaningar. Detta kan de göra genom att till exempel fråga frågor som hur ser den ut? Finns det flera? Hur många? Detta framgick även i vårt resultat då ett par av förskollärarna påpekade att det är deras roll att se var lärandet sker och hur de kan utveckla det. Om förskollärarna har denna inställning tror vi att utevistelsen blir en meningsfull stund för barnen, då barn och vuxna lär tillsammans.

Under vår undersökning har vi förstått att förskolegården är en plats som passar allra bäst för de fysiska rörelserna och för motorikträning. Samtliga förskollärare tyckte att det är viktigt att gården ger barnen möjlighet till att springa, hoppa, cykla, klättra med mera. Detta tror vi beror på att det blir så lite av de aktiviteterna inomhus så att de får passa på när de kommer ut till de större ytorna. Mårtensson (2004) beskriver hur en bra miljö för fysisk aktivitet och motorikträning ser ut. En sådan miljö behöver enligt författaren vara stor och ha både plan yta och backar upp och nerför. Detta är något vi har uppmärksammat att förskolegårdarna har olika förutsättningar för. En del förskolegårdar är stora med mycket träd, stenar och backar medan, andra är mindre och inte har en lika varierad terräng. Det kan vara lättare att få in den motoriska träningen på en gård där det är en mer varierad terräng då barnen möter de utmaningarna naturligt i leken. Vi upplever även att en bra miljö för motorisk träning går att skapa med exempelvis stockar, cyklar och hinderbanor med mera.

Då vi har fördjupat oss i forskning har vi på flera håll sett att de framhåller att utemiljön inte bör vara så städad och snygg som vi vuxna oftast vill ha den. Barnen uppskattar en miljö som är stökig och oväntad mycket mer och i en sådan miljö blir det oftast ännu mer lek och utforskande. Detta tycker vi låter som en mer lockande miljö för barnen då en städad och "perfekt" miljö inte

erbjuder lika mycket utforskande. En sådan städad miljö tror vi kräver mer från förskolläraren för att få igång barnens fantasi och kreativitet. Vi tror att många förskollärare tänker att de utgår från barnens perspektiv när de ska utforma miljön men att det lätt övergår till att tänka på hur de tycker att en rolig miljö ser ut och på hur den kan utformas smidigt.

Det framkommer i studien att det naturliga materialet som förskolegården erbjuder är en stor tillgång för leken. Vi tycker att naturmaterialet ger mer möjlighet till fantasifull lek och att det är bra material att användas vid leken utomhus. Sandberg (2008) betonar att förskolegårdens miljö inte behöver erbjuda lika mycket färdigt lekmaterial som inomhusmiljön, då det redan finns så mycket naturmaterial att tillföra i leken. Vilket även de flesta av förskollärarna i vår studie nämnde.

White (2008) anser att sand är ett bra material för utforskande och lek. Detta stödjer vårt resultat då sand var något som förskollärarna tyckte att det skedde mycket lärande kring. I sandleken fick de in matematik, språk och motorik på ett naturligt sätt. Vi upplever att förskollärarna ser sin roll som att finnas med som medforskare och att förskolläraren benämner ord, räknar och uppmuntrar barnen i deras utforskande och det gäller inte bara vid sandleken utan alla aktiviteter på förskolegården.

Våra idéer om hur verksamheten på förskolegården ser ut, var innan studien att vi såg att barnen lekte fritt i miljön och att det inte var så mycket styrda aktiviteter från förskollärarna. Detta stämmer ganska bra överens med respondenternas svar. Utifrån resultaten vi har fått fram, tolkar vi att den pedagogiska verksamheten på gården mest är spontan. På gården är det mest barnens egen lek i fokus. White (2008) betonar att leken är det viktigaste vid utevistelsen. I leken utvecklas barnen inom många olika områden, exempelvis socialt och fysiskt. Samtliga förskollärare sa att de inte hade så mycket planerade aktiviteter på gården utan de hade mer planerad verksamhet när de gick iväg till skogen. Förskolorna vi valde att gå till ligger alla i nära anslutning till skogen. Detta var ingenting vi tänkte på i förväg utan något vi reflekterade över när vi gick igenom resultatet. Vi frågar oss själva om det kan ha en påverkan på att de sällan har planerad verksamhet på gården då de har möjlighet att ofta gå iväg till skogen? Kan det vara så att de förskolor som ligger längre ifrån skogen har fler planerade aktiviteter på gården eller går de kanske iväg till en annan plats för det? Detta framkommer inte i vår studie.

Förskollärarna hade liknande uppfattningar kring för- och nackdelar med att ha en pedagogisk verksamhet utomhus. Fördelar som de nämnde var de stora ytorna som gav mycket plats till att öva de grovmotoriska rörelserna på, att det uppstår mindre konflikter och att ljudnivån blir lägre. Förskollärarna var överlag mycket positiva till den pedagogiska verksamheten utomhus och såg möjligheter med den. Vi tror att utevistelsens stora ytor och möjligheter till rörelser är

det som uppfattas som den allra största fördelen med utevistelsen. Att barnen har mycket plats att leka på bidrar till mindre konflikter och att de inte behöver vara "i vägen" för varandra i leken, det finns tillräckligt med plats för alla. En av förskollärarna sa att barn överlag leker bra ute. Vi tror att det kan vara så och att det inte krävs lika mycket för att barnen ska komma igång med bra lekar som det kanske gör inomhus. Kanske för att det naturliga materialet som finns utomhus inbjuder till så många olika sorters lek och då barnen verkligen får använda sin fantasi i leken. En leksaksbil förblir även en bil i leken medans tillexempel en pinne kan förvandlas till så mycket mer om barnen bara använder sin fantasi. Ett sådant "icke färdigt" material tror vi också kan göra att leken blir ännu mer utvecklande.

Förskollärarna i vår studie kunde inte beskriva så många nackdelar med att bedriva en pedagogisk verksamhet utomhus. De nackdelar som framkom såg de inte som några större problem. En förskollärare sa att en nackdel kan vara att det krävs mer planering för aktiviteter utomhus eftersom materialet kan behövas tas med inifrån förskolan. En annan förskollärare uttryckte att en nackdel kan vara det som sker runt omkring förskolegården, det kan distrahera barnen. Alla förskollärare utom en såg fördelar med sin förskolegård och de beskrev gårdens möjligheter till lärande hos barnen. Förskolläraren som tyckte att deras gård var torftig och tråkig upplevde att det kunde vara svårt att bedriva en pedagogisk verksamhet i den då det fanns så lite att göra där. Vi känner att många av de fördelarna som förskollärarna såg med sin gård var själva terrängen så som backar, trädjungar, stenar med mera. Dessa förutsättningar fanns inte riktigt på denna gård enligt oss. Förskolläraren på denna förskola hade tankar på hur de skulle utveckla gården till mer utmanande för barnen men det hade inte blivit av ännu.

I förskolans läroplan (skolverket 2010) står det "verksamheten ska ge utrymme för barnens egna planer, fantasi och kreativitet i lek och lärande såväl inomhus som utomhus.

Utomhusvistelsen bör ge möjlighet till lek och andra aktiviteter både i planerad miljö och i naturmiljö" (s. 7). En av förskollärarna var tydlig med att poängtera att de kan få in alla viktiga delar av verksamheten i utevistelsen. Samtliga förskollärare berättade att barnens egen fantasi och lek är det viktigaste vid utevistelsen och att de ska ges möjlighet till utforskande och lek. Detta verkar vara det som är det huvudsakliga målet med utevistelsen.

Vi anser att "tid" är ett viktigt begrepp när det gäller utevistelsen då barnen måste få tid för att komma igång med lek och tid till att hinna utveckla den. Bilton (2010) beskriver att barn blir mer koncentrerade och motiverade då det vet att de har gott om tid på sig till lek.

Efter att ha gjort denna studie så är vi positivt överraskade över hur positiva förskollärarna var över det pedagogiska arbetet utomhus. Tanken med utevistelsen var så mycket mer hos de tillfrågade förskollärarna än vad vi trodde innan intervjuerna.

6.3 Fortsatt forskning

För fortsatt forskning kring vårt område tycker vi att det vore intressant att gå in mer på ett specifikt kunskapsområde så som språk, naturkunskap, matematik och så vidare för att undersöka hur lärande kring de specifika ämnena sker på gården. Då vår studie är mer övergripande kring alla kunskapsområdena.

7. REFERENSER

- Barr, Anette, Nettrup, Annica & Rosdahl, Anna (2011). *Naturförskola: lärande för hållbar utveckling*. Stockholm: Lärarförbundets förlag.
- Bilton, Helen (2010). *Outdoor learning in the early years: management and innovation*. New York: Routledge.
- Brodin, Jane & Sandberg, Anette (2008). *Miljöer för lek, lärande och samspel*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Brügge, Britta, Glantz, Matz & Sandell, Klas (2011). *Friluftslivets pedagogik: en miljö- och utomhuspedagogik för kunskap, känsla och livskvalitet*. (4. uppdaterade, rev. och utök. Uppl). Stockholm: Liber.
- Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., rev. Uppl). Malmö: Liber.
- Claesdotter, Annika (2005). *Utomhuspedagogik i förskola och förskoleklass*. Stockholm: Lärarförbundets förlag.
- Evenshaug, Oddbjørn & Hallen, Dag (2001). *Barn- och ungdomspsykologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Gedin, Marika & Sjöblom, Yvonne (1995). *Från Frøbels gåvor till Reggios regnbåge: [om alternativ före skolan]*. Stockholm: Bonnier utbildning.
- Grahn, Patrik (1997). *Ute på dagis: hur använder barn daghemsgården? utformningen av daghemsgården och dess betydelse för lek, motorik och koncentrationsförmåga*. Alnarp: MOVIUM.
- Grahn, Patrik (2007). Barnet och naturen. *Utomhuspedagogik som kunskapskäll : närmiljö blir lärmiljö*. S. 55-104.
- Granberg, Ann (2000). *Småbarns utevistelse: naturorientering, lek och rörelse*. 1. uppl. Stockholm: Liber.
- Johansson, Stina (2004). *Bland stubbar och kottar: med barnen i mulleskogen*. Sollentuna: Napema.
- Kragh-Müller, Grethe, Ørsted Andersen, Frans & Veje Hvitved, Louise (2012). *Goda lärmiljöer för barn*. Lund: Studentlitteratur.

- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lärarnas tidning: <http://www.lararnasnyheter.se/forskolan/2011/03/18/inga-bevis-barn-lar-mer-ute> - (2013-05-08)
- Løkken, Gunvor, Haugen, Synnøve & Röthle, Monika (red.) (2006). *Småbarnspedagogik: fenomenologiska och estetiska förhållningssätt*. 1. uppl. Stockholm: Liber.
- Molander, Kajsa (2010). *Leka och lära matematik ute*. Vimmerby: OutdoorTeaching.
- Mårtensson, Fredrika (2004). *Landskapet i leken: en studie av utomhuslek på förskolegården*. Diss. Alnarp : Sveriges lantbruksuniversitet.
- Nordin-Hultman, Elisabeth (2004). *Pedagogiska miljöer och barns subjektskapande*. Diss. Stockholm universitet.
- Ottosson, Mats & Ottosson, Åsa (2006). *Naturen som kraftkälla: om hur och varför naturen påverkar hälsan*. Stockholm: Naturvårdsverket.
- Patel, Runa & Davidson, Bo (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. (3., uppdaterade uppl). Lund: Studentlitteratur.
- Persson Gode, Karin (2011). *Lärande lek i utemiljö*. Stockholm: Natur & kultur.
- Selin, Eva (2007). *Rum för utelek*. Solna: Förskoletidningen.
- Skolverket (2010). *Läroplan för förskolan. Lpfö 98, reviderad 2010*. Stockholm: Fritzes.
- Szczepanski, Anders (2008). *Handlingsburen kunskap: lärares uppfattningar om landskapet som lärandemiljö*. Lic. avh. Linköping : Linköpings universitet, 2008.
- White, Jan (2008). *Playing and learning outdoors: making provision for high-quality experiences in the outdoor environment*. London: Routledge.

Intervjufrågor

1. Vilken betydelse har förskolegårdens miljö för barns lärande?

- Berätta för mig hur du ser på förskolegårdens miljö kopplat till barns lärande?
- Vilka färdigheter tror du att barnen utvecklar genom att vistas i er utemiljö?
- Anser du att förskolegården behöver vara utformad på något särskilt sätt för att gagna barns lärande?
- Behövs det något specifikt material på förskolegården för att öka barns lärande utomhus?

2. På vilket/vilka sätt arbetar förskollärarna med att bedriva pedagogisk verksamhet på gården?

- På vilket/vilka sätt bedriver du en pedagogisk verksamhet utomhus?
- Anser du att det finns någon specifik skillnad mellan pedagogisk verksamhet inom- respektive utomhus?
- Behöver du som förskollärare använda ett annat arbetssätt på förskolegården?
- I så fall hur?
- Varför?
- Vilka fördelar finns det med att bedriva en pedagogisk verksamhet på gården?
- Vilka nackdelar finns det med att bedriva en pedagogisk verksamhet på gården?

- Vilka aktiviteter genomför du på förskolegården?
- Varför har du valt dessa aktiviteter?

Brev till respondenterna

Hej!

Vi är två förskollärostudenterna som läser vid högskolan i Jönköping. Vi håller nu på att skriva vårt examensarbete vars syfte är att undersöka förskollärares uppfattningar kring förskolegårdens miljö och vilken betydelse den har för barns lärande. Vi ska därför göra en intervjustudie och vore tacksamma om du ville ställa upp på en intervju.

Vi försäkrar att ni kommer att vara konfidentiella för oss och anonyma i studien. Materialet kommer endast att användas till vår studie. Du kan när du vill välja att avbryta pågående intervju och deltagande.

Om det finns intresse att delta i en intervju i vår studie önskar vi svar så fort som möjligt.

Intervjuerna kommer att göras under vecka 15. Om ni kan tänka er att delta i studien skriv då ner i svarsmejlet vilka dagar och tider under denna vecka som skulle passa er. Vi räknar med att intervjun tar ca 30 min.

Mvh Elin Börjesson och Josefine Eriksson